

PRIKAZI KNJIGA I ČASOPISA

Dr. jur. dr. ecc. Paul Szöllösy:
OBRAČUNAVANJE ŠTETA OD INVALIDITETA U
ODŠTETNOM PRAVU EVROPSKIH ZEMALJA
(Die Berechnung des Invaliditätsscha-
dens im Haftpflichtrecht europäischer
Länder, Verl. Schulthess, Zürich 1970,
XXVIII + 442 S. sFr/DM 48).

Prema navodima statističara 1967. dogodilo se u svijetu 6,5 miliona prometnih nesreća prilikom kojih je smrtno nastradalo 650.000 ljudi, a milijun i pol osoba je teško povrijeđeno. Osiguratelji isplaćuju na temelju obaveznog osiguranja vozila sve veće svote za pokrivanje šteta od trajnih tjelesnih oštećenja. Broj invalida je u svijetu u neprekidnom porastu, ali je još daleko veće povećanje prosječnih naknada za štete od invaliditeta. Različitost pristupa problemu naknade štete za invaliditet u raznim pravnim sferama jedne te iste države, a naročita šarolikost rješenja u raznim zemljama, naveli su autora ove knjige da pokuša uporedno odrediti sadržaj pojma invaliditeta u glavnim evropskim državama. Budući da je Szöllösy stručnjak osigurateljnog prava (sada zamjenik direktora službe likvidiranja šteta Švicarskog reosiguravajućeg društva) on na temelju svoga bogatog iskustva uspoređuje evropsku odštetnu praksu pokušavajući naći odgovor na slijedeća pitanja: 1) što se smatra tjelesnim oštećenjem i koje se tjelesno oštećenje naknadjuje; 2) koja su opća pravila za obračunavanje šteta; 3) koja su posebna pravila za obračun tjelesnih šteta; 4) što se smatra invaliditetom (nesposobnost za rad, nesposobnost za zaradjivanje, nesposobnost za bavljenje određenim zanimanjem); 5) kako se izvršava procjena stalnih tjelesnih oštećenja kao osnovica za pravičnu naknadu.

Prvi dio knjige bavi se prikazom odštetnog prava Švicarske, Sav. Rep. Njemačke, Austrije, Francuske i Norveške. Autor analizira prema naprijed navedenim grupama pitanje sadržaja pojma invaliditeta i pokazuje kako se u tim državama, koje su na neki način reprezentativne za evropski pravni sistem, različito tretira taj pojam. Dok se naime u nekima državama invaliditet smatra kao šteta nastala povredom integriteta osobe, u drugim se tretira kao šteta zbog nesposobnosti privredjivanja odnosno nesposobnosti bavljenja određenim zanimanjem. Objašnjenja osnovnih pojmova navedenih u prvom dijelu vrlo su važna s obzirom da obračun trajnog tjelesnog oštećenja varira od države do države upravo zbog

toga što se vrši na temelju različitih obračunskih osnova.

U drugom dijelu knjige Szöllösy izlaže posebna pravila i metode obračuna štete od invaliditeta u navedenih 5 evropskih zemalja. Pri tome upozorava na činjenicu da upravo razlike u metodi obračunavanja dovode do najvećih razlika. Kao primjer navodi dijametralno suprotne stavove švicarskih i francuskih sudova, gdje se prvi oslanjaju na tabele kapitaliziranja koje uzimaju u obzir prosječno trajanje života, aktivnosti, pa prema tome i invaliditeta, a drugi se uopće ne služe takovim tabelama, nego uzimaju u obzir prosječne vrijednosti koje se baziraju na kazuističkim rješenjima (calcul au point). Rješenja njemačkih, austrijskih i norveških sudova stoje negdje u sredini između ta dva sistema.

U trećem dijelu knjige autor pokušava naći odgovor na pitanje što bi trebalo poduzeti u cilju uklanjanja postojećih razlika u pravnim sistemima. U tome odjeljku rasčlanjuje mogućnosti izjednačenja metoda o procjeni štete i kritički se osvrće na planove za reformu odštetnog prava u Evropi. Szöllösy smatra da su pogrešna nastojanja onih reformatora koji vide izlaz iz sadanje situacije u potpunoj socijalizaciji odštetnog prava i koji u ime solidarnosti s oštećenim zanemaruju potpuno njegovo eventualno sudjelovanje u vlastitoj šteti. Sablonski pristup prema kojem bi se naknada štete pretvorila u neku vrstu društvene potpore prema jednakom mjerilu štetno bi utjecala na osobnu odgovornost i sasvim uništila preventivnu funkciju odštetnog prava izjednačujući ga sasvim s ustanovom socijalnog osiguranja. Na drugoj strani autor odbacuje one težnje koje idu za tim da se sve više povećavaju sume individualnih naknada za invaliditet, i koje sasvim gube iz vida privredne odnose s kojima potencijali osiguratelja nikako ne mogu ići u korak, pa koji bi u krajnjoj liniji mogli dovesti i do nemogućnosti pokrivanja takovih šteta.

U konačnom zaključku pisac predlaže da se ostane kod naknade u opsegu osiguranja odgovornosti, a da se kao jedinstvena osnova za obračunavanje šteta od invaliditeta uzme naknada prema konkretnoj procjeni zbog smanjenja mogućnosti zaradjivanja.

U dodatku, koji iznosi otprilike trećinu knjige, različiti autori prikazuju osnove odgovornosti, načine obračunavanja šteta uz prikaz odštetne prakse za invaliditet u Belgiji, Luksenburgu, Nizozemskoj, Italiji, Danskoj, Finskoj, Švedskoj, Portugalu, Španiji, Jugoslaviji, Poljskoj, Sovjetskom Savezu, Čehoslovačkoj, Mađarskoj, Velikoj Britaniji i SAD. Na kraju knjige priložene su tabele za kapitaliziranje šteta u pojedinim

zemljama što veoma olakšava procjenu za svaki pojedini slučaj.

Knjiga dr dr Szöllösy-a obuhvaća 442 stranice laganog i pristupačnog teksta. Smatramo da će u prvome redu praktičari-suci, odvjetnici, osiguratelji prihvatiti ovu vrijednu publikaciju, koja na njemačkom jeziku jasno prikazuje metode i obračune trajnih tjelesnih oštećenja u gotovo svim evropskim zemljama. Znanstvenici i teoretičari odštetnog prava naći će u bogatoj literaturi koja je u knjizi navedena poticaj za svoja daljnja istraživanja, a nadasve aktualne teme i eventualne inspiracije koje im mogu poslužiti u konačnoj izradi našega toliko dugo i željno očekivanoga građanskog kodeksa.

V.F.